71- KITABU'L-AKIKA
1- Çocuktan Akîka Kurbâni Kesmeyecek Kimse Için Çocugun Dogdugu Günün Sabahinda Çocuga Isim Verilmesi Ve Damaginin Tatli Bir Seyle Ogulmasi Babi
2- Akîkada Çocuktan Ezayi Gidermek Babi
3- El-Ferau (Yânî Devenin Ilk Dogurdugu Yavru) Babi
4- Atîre (Kurbâni) Babi

71- KITABU'L-AKIKA
(Akîka Kurbâni Kitabi)

1- Çocuktan Akîka Kurbâni Kesmeyecek Kimse Için Çocugun Dogdugu Günün Sabahinda Çocuga Isim Verilmesi Ve Damaginin Tatli Bir Seyle Ogulmasi Babi [1]

1-.....Ebû Mûsâ (R) söyle demistir: Bir oglan dogdu. Ben hemen çocugu Peygamber(S)'e götürdüm. Peygamber onaIbrâhîm adini verdi ve hurma ile çignem yapip agzina çaldi, yavruya hayir ve bereketle dua etti, sonra bana verdi. Bu Ibrâhîm, Ebû Musa'nin en küçük çocugu idi [2].

2-.....Bize Yahya ibn Saîd, Hisâm'dan; o da babasi Urve'den tahdîs etti ki, Âise (R): Peygamber (S)'e bir çocuk getirildi. Peygamber o çocuga çignem yapip damagina ovalarken, çocuk Peygamber'-in üzerine isedi. Peygamber sidigin üzerine su döktü, demistir [3].

3-.....Esma (R) Mekke'de iken oglu Abdullah ibnu'z-Zubeyr'e hâmile olmustu.
Esma söyle dedi: Ben gebelik müddetini tamamlamis oldugum hâlde (Mekke'den yola) çiktim.Muhacir olarak Medine'ye geldim ve Küba'ya indim. Ve Abdullah'i Küba'da dogurdum. Sonra çocugumu Rasûlullah(S)'a götürdüm de kucagina koydum. Sonra Rasülul-lah bir hurma Istedi, onu çigneyip ezdikten sonra çocugun agzinin içine tükürdü. Bu suretle oglumun mi'desine ilk giren sey, Rasülul-lah'in tükrügü oldu. Sonra Rasûlullah hurma çignemi ile çocugun damagini ogdu. Bundan sonra çocuga duâ etti, bereket ve hayir diledi. Ve Abdullah ibnu'z-Zubeyr (Hicretten sonra Medine'deki Muhacir) müslümân aileleri içinde ilk dogan çocuk oldu. Müslümanlar da Abdullah'in dogumu ile çok sevindiler. Çünkü müslümânlara:
— Yahudiler sizlere büyü yaptilar, artik sizden çocuk dogmaz, denilmisti [4].

4-.....Bize Abdullah ibnu Avn, Enes ibn Sîrîn'den haber verdi ki, Enes ibn Mâlik (R) söyle demistir: Ebû Talha'nin hasta yatmakta olan bir oglu vardi. Ebû Talha disari çikti, ardindan çocuk vefat etti. Ebû Talha dönüp geldiginde:
— Oglum ne yapti, nasil oldu? dedi. Üraraü Suleym:
— Çocuk, oldugundan daha sakin hâldedir, dedi.
Bundan sonra Ümmü Suleym, kocasi Ebû Talha'ya aksam yemegini takdîm etti, o da yemegi yedi. Sonra Ümmü Suleym ile cinsî münâsebet yapti, Ebû Talha bu isi bitirip ayrilinca, Ümmü Suleym

ona:
— Çocugu defn et! dedi.
Ebû Talha sabaha ulasinca Rasûlullah'a geldi ve yaptiklari isi O'na haber verdi. Rasûlullah (S):
— "Siz bu gece cinsî münâsebet mi yaptiniz?" buyurdu. Ebû Talha da:
— Evet, dedi. Rasûlullah:
— "Yâ Allah! Bunlara bu gecelerini mübarek kil!" diye dua etti. Ümmü Suleym sonra bir oglan dogurdu.
Enes dedi ki: Ebû Talha:
— Bu çocugu muhafaza et de böylece Peygamber'in yanina götür, dedi.
Enes de bu çocugu Peygamber'e götürdü. Ümmü Suleym benim yanimda birkaç tane hurma da göndermisti. Peygamber çocugu aldi da:
— "Enes'in yaninda birsey var mi?" diye sordu. Oradakiler:
— Evet, hurmalar vardir, dediler.
Peygamber o hurmalari aldi, onlari agzinda çigneyip ezdi, sonra kendi agzindan aldi da onu çocugun agzinin içine katti ve damagini onunla ovaladi. Çocuga da Abdullah adim verdi [5].
Bize Muhammed ibnu'UMüsennâ tahdîs etti. Bize Ibnu Ebî Adiyy, Ibnu Avn'dan; o da Muhammed ibn Sîrîn'den; o da Enes'ten olmak üzere tahdîs edip bu hadîsi sevketti [6].

2- Akîkada Çocuktan Ezayi Gidermek Babi

5- Bize Ebu'n-Nu'mân tahdîs etti. Bize Hammâd ibn Zeyd, Ey-yûb'dan; o da Muhammed ibn Sîrîn'den tahdîs etti ki, Selmân ibn Âmir (R): "Erkek çocugun dogumu ile beraber akîka vardir" demistir.
Ve Haccâc ibn Minhâl söyle dedi: Bize Hammâd ibn Seleme tahdîs etti. Bize Eyyûb, Katâde, Hisâm ibn Hassan el-Ezdî ve Habîb ibnu's-Sehîd; bunlarin dördü de Muhammed ibn Sîrîn'den; o da Selmân ibn Âmir(R)'den; o da Peygamber(S)'den olmak üzere haber verdi.
(Sufyân ibn Uyeyne ve) birçoklari da Âsim ibn Selmân'dan ve Hisâm ibn Hassân'dan; onlar da Hafsa bintu Sîrîn'den; o da er-Rebâb (ibn Âmir ed-Dabbî)'dan; o da Selmân ibn Âmir ed-Dabbî'den; o da Peygamber'den olmak üzere söyledi.
Bu hadîsi Yezîd ibnu Ibrâhîm, îbn Sîrîn'den; o da Selmân ibn Âmir'den onun sözü olarak, yânî mevkuf olarak rivayet etti.
Ve Esbâg ibnu'l-Ferec de söyle dedi: Bana Abdullah ibnu Vehb, Cerîr ibn Hâzim'dan; o da Eyyûb es-Sahtiyânî'den; o da Muhammed ibn Sîrîn'den haber verdi. O da dedi ki: Bize Selmân ibnu Âmir ed-Dabbî tahdîs edip söyle dedi: Ben Rasûlullah(S)'tan isittim, söyle buyuruyordu: "Erkek çocugun dogumuyla beraber akîka vardir. Onun adina akîka kurbâni kani dökünüz ve çocuktan ezayi gideriniz!" [7].

6-.....Habîb ibnu's-Sehîd söyle demistir: Muhammed ibnu Sîrîn bana, el-Hasen el-Basrî'ye akîka hadîsini kimden isittigini sormami emretti. Ben de gidip el-Hasen'e bunu sordum. el-Hasen:

[8]

— Ben o hadîsi Semure ibn Cundeb(R)'den isittim, dedi .

3- El-Ferau (Yânî Devenin Ilk Dogurdugu Yavru) Babi

7-.....Bize ez-Zuhrî, Ibnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber(S): "(Islâm'da) Fera' da, atîre de yoktur" buyurmustur.
"Ferau", devenin ilk yavrusudur ki, Câhiliye Arablari bunu tâ-gûtlari için kesiyorlardi. "Atîre" de receb ayinda kesmekte olduklari hayvandir [9].

4- Atîre (Kurbâni) Babi

8-.....Bize ez-Zuhrî, Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; odaEbü Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Feraa ve atîre yoktur" buyurmustur.
ez-Zuhrî: "el-Ferau" deve ve koyun makûlesi hayvanlarin insanlar lehine dogurulmus olan ilk yavrusudur. Müsrikler bu yavrulari tâgûtlari için keser, kurbân ederlerdi. "Atîre" de receb ayinda kesmekte olduklari hayvanlardi [10].

---

[1] Akik, dogan çocugun saçina ve tüyüne denir, ana tüyü ta'bîr olunur, gerek insan, gerek hayvanât olsun. Sârih der ki, Akk maddesi sakk ve kat' (yânî yarmak ve kesmek) ma'nâsina konulmustur. Çocugun saçi kesildiginden dolayi Akik ve Ikka denildi. Ve Ikka aslinda masdardir, dereye ve akintiya Akik denmesi, yarilmis olduklarindan dolayidir. Kan dindirici akik tasi'na. bu ismin verilmesi, kanin kesilmesine medar oldugu içindir. el-Akîka, Sefîne vezninde bu dahî dogan çocugun saçina ve tüyüne denir... ve mevlûdun saçi kirpilip veya tarandikta kesilen koyuna denilir. Mütercim der ki, Sakk (yânî yarilmak) ma'nâsindan alinmistir... Rasûlullah dâima kabîh isimleri güzel isimle degistirir olduklarindan Akîka'yi da Nesîke'ye tahvflbuyurdu.-4£?A:ü')nin sifatlan ve sartlan Sir'atu '{-Islâm adindaki kitâbda mufassalan açiklanmistir (Kaamûs Ter.).
Âsim Efendi'nin verdigi bu açiklamadan anlasildi ki, Akîka, çocugun dogdugu zaman basinda bulunan saça denir. Dogumun yedinci veya daha sonraki günlerde çocugun saçi kesildigi veya tarandigi sirada kesilen kurbân hayvanina da Akîka denmistir. Bu kurbâni kesmek, dogumundan dolayi bir sevinç izhâri ve sadaka vermek ve ayni zamanda dogan çocugun nesebini yaymak içindir.

[2] Basliktaki "Akîka kurbâni kesmeyecekse" kaydindan, dogdugu gün ad konulmasi anlasilir ki, hadîsten anlasilan da budur. Eger Akîka kurbâni kesilecek olursa, dogumun yedinci günü kurbân kesilir ve ad konur. Bu kurbân yedinci gün kesilmezse ondördüncü gün ve yirmibirinci günlerde de kesilebilir.

[3] Hadîsin bir rivayeti Vudû' Kitabi, "Çocuk sidigi bâbi"nda geçti. Çocuk sidigi hafif necaset oldugu için sâdece üzerine su döküp akitmakla yetinümistir

[4] Bunun da bir rivayeti Peygamber'in hicreti bâbi'nda geçmisti. Peygamber'in hurmadan çignem yapip çocugun agzina çalmasi, çocugun gidâlanmasi maksadiyle degildir. Çünkü çocugun ana sütünden baska sey ile gidâlanma çagi daha sonraki haftalar ve aylar içinde ta'yîn edilir. Körpe yavrunun agzina az mIkdâr hurma çignemi çalinmasi hakkinda Peygamber'in sena ve sehâdeti olan hurma ile ve Peygamber'in mübarek agiz suyu ile teberrük içindir.

[5] Basliga uygunlugu son fikrasindadir. Bunun tafsîlli birkaç rivayetini Müslim, îsti'zân Kitabi'nda getirmistir.

[6] Buhârî bu ikinci yoldan gelen hadîsi Kitâbu'l-Libâs, "Siyah örtü" babinda getirmistir.

[7] Buhârî bu "Erkek çocugun dogumuyla beraber akîka vardir" hadîsinin burada ayri ayri bes yoldan gelisini göstermis bulunuyor. Hadîsin bu ilk cümlesinin zahirine bakarak bâzilari kiz çocugu için akîka yoktur demislerse de, âlimler cum hûru bu hususta gelen hadîslere dayanarak hem erkek, herr de kiz çocugu için akîkanin sünnet oldugunu kabul etmislerdir. Dört Sünen sâhiblerinin de bu yolda
rivayetleri vardir.
Hadîsin "Çocuktan ezayi gideriniz" fikrasindaki ezadan maksadin da çocugun ana rahmindeki bulasiklardan temizlenmesi oldugu görüsünde birlesilmistir. Bu hususta baska görüsler de vardir.

[8] el-Hasen'in Semure'den isittigi akîka hadîsi, Sönenlerde merfû' olarak rivayet edilen su: Peygamber (S): "Dogan çocuk akîkasina baglidir. Yedinci günü çocuk adina kurbân kesilir, basi tiras edilir ve adi konulur" buyurdu, hadîsidir. Tir-mizî'ye göre, yedinci günü kesilmezse ondördüncü gün, o gün de kesilmezse yir-mibirinci günü kesilmelidir.

[9] el-Ferau, iki fetha ile disi devenin yâhud koyunun ve keçinin en evvel dogurdu gu yavrusuna denir. Câhiliyet'te onu putlarina kurbân ederlerdi. "Lâ feraa ve-lâ atîrete" hadîsi bundandir. Bâzilari indinde Câhiliye'den birinin devesi yüze ulastiginda, bir genç ve a'Iâ devesini sanemine kurbân eder idi, "Ferau" dedikleri, o kurbân eyledikleri devedir... (Kaamûs Ter.),

[10] Buhârî burada, geçen hadîsin baska yoldan gelen rivayetini getirmistir. Hadîsin sonundaki "Fera'" ve "Atîre"ye âid iki tefsîr, bu hadîsin râvîlerinden ez-Zuh-rî'nindir.
Âsim Molla da: el-Attre, Sefine vezninde, bu dahî CâhIliyet ahâlisinin sanemleri için kestikleri koyuna denir, demistir... (Kaamûs Ter.)

Tâgût, Tugyan 'dan mübalaga sîgasiyle bir cins ismidir ki, asli Ceberut gibi Tagavût olup, mekân degisikligi ile Tavagût yapilarak vâv, elife kalbedilmis-tir. Müfrede ve cem'e, müzekkere ve müennese denilir. Ayni Tugyan "Kesilmis"; Tugyânkâr "Azgin, azman, azitkan" demek gibidir. Ibn Cerîr, Taberî'nin ta'rîfi veçhile: Allah'a karsi tugyânkâr olup kahr ve cebr ile veya bi'r-rizâ pe-restis edilip ma'bûd tutulan gerek insan, gerek seytân, gerek vesen ve gerek sanem ve gerek sâir herhangi birsey demektir... {Hakk Dîni, I, 869-871).